

TYGODNIK BBN

**PRZEGLĄD INFORMACJI
O BEZPIECZEŃSTWIE NARODOWYM
WRAZ Z KOMENTARZEM**

**Numer 109
25 – 31 października 2012 r.**

- Projekt budżetu UE na lata 2014–2020 3
- Wybory na Ukrainie 4
- Wizyta Sekretarza Rady Bezpieczeństwa Narodowego Mongolii 5
- Pierwsze czytanie prezydenckiego projektu ustawy o zmianie ustawy o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej 6

Kolegium redakcyjne: Zdzisław Lachowski
(przewodniczący), Marek Ajnenkiel, Czesław Juźwik,
Krzysztof Liedel, Jarosław Padzik, Paweł Pietrzak

Redaktor naczelny: Zdzisław Lachowski
Redaktor prowadzący: Marek Ajnenkiel
Redaktorzy: Kamil Sobczyk, Katarzyna Przybyła

W przygotowaniu komentarzy uczestniczyli:

Bartosz Cichocki
Paweł Świeżak
Dominik Jankowski
Jarosław Padzik

Biuro Bezpieczeństwa Narodowego
Departament Analiz Strategicznych
Wydział Monitoringu Informacji o Bezpieczeństwie
ul. Karowa 10, 00-315 Warszawa,
tel. + 48 22 695 18 77, faks + 48 22 695 18 63
e-mail: wmiob@bbn.gov.pl, bbn@bbn.gov.pl
www.bbn.gov.pl

Projekt budżetu UE na lata 2014–2020

29 października 2012 r. Cypr, sprawujący prezydencję w Radzie Unii Europejskiej, przedstawił projekt wieloletnich ram finansowych UE na lata 2014–2020. W porównaniu z wcześniejszą propozycją Komisji Europejskiej, która zakładała wydatki UE w wysokości 988 mld euro, projekt złożony przez prezydencję cypryjską przewiduje oszczędności sięgające 50 mld euro¹.

Zaproponowany przez Cypr projekt budżetu UE jest próbą pogodzenia interesów płatników netto do budżetu UE (m.in. Niemiec, Wielkiej Brytanii, Francji, Holandii, Austrii, Szwecji i Danii) oraz państw, które są jego beneficjentami (m.in. Polski, Czech, Węgier, Słowacji, Bułgarii i Rumunii). Płatnicy netto do tej pory opowiadali się za redukcją budżetu unijnego w latach 2014–2020 o 100–150 mld euro w porównaniu z propozycją Komisji Europejskiej. W takim przypadku największe redukcje dotknęłyby funduszy przeznaczanych na politykę spójności UE, a w dalszej kolejności na wspólną politykę rolną.

Przyjęcie ograniczeń na poziomie proponowanym przez płatników netto negatywnie wpłynęłoby na pozycję polityczno-ekonomiczną Polski w UE oraz jej konkurencyjność gospodarczą względem lepiej rozwiniętych państw unijnych. W interesie RP leży utrzymanie na niezmiennym poziomie wydatków przede wszystkim na unijną politykę spójności, która w dużym stopniu wpływa na zmniejszenie dysproporcji ekonomicznych między krajami Europy Zachodniej a krajami Europy Środkowo-Wschodniej. W interesie całej Unii leży zwiększanie konkurencyjności gospodarczej wewnątrz wspólnoty, która w długim okresie przyczyni się do stabilizacji pozycji UE na arenie międzynarodowej. Kryzys finansowy w strefie euro i problem zbyt dużego zadłużenia w niektórych państwach członkowskich nie jest bowiem pokłosiem ich nadmiernych wpłat do budżetu UE (ok. 1 proc. PBK wszystkich państw członkowskich), ale prowadzenia wadliwej polityki wewnętrznej. Poprawa sytuacji gospodarczej na Starym Kontynencie wymagać będzie zatem reform gospodarczych w państwach członkowskich, a także dalszego pogłębienia integracji gospodarczej. Temu ostatniemu służyć będzie m.in. pakt fiskalny, do którego przystąpiła także Polska.

Mogłoby się wydawać, że budżet UE nie ma bezpośredniego wpływu na Wspólną Politykę Bezpieczeństwa i Obrony, gdyż wydatki obronne pochodzą z budżetów narodowych. Jednak ewentualne zmniejszenie wieloletnich ram finansowych grozi – w szczególności państwom-beneficjentom – spadkiem wzrostu PKB, co najprawdopodobniej bezpośrednio wpłynie na wartości środków przeznaczanych na modernizację sił zbrojnych.

Wybory na Ukrainie

31 października 2012 r. ukraińska Centralna Komisja Wyborcza podała, że wybory parlamentarne na Ukrainie, które odbyły się 28 października 2012 r., wygrała rządząca Partia Regionów zdobywając ok. 30,5 proc. głosów. Po podliczeniu ponad 97,4 proc. oddanych głosów drugie miejsce zajmowała opozycyjna koalicja Ojczyzna byłej premier Julii Tymoszenko, uzyskując 25,3 proc. głosów. Na trzecim miejscu uplasowała się partia Uderzenie (UDAR, Ukraiński Demokratyczny Alians na rzecz Reform) Witalija Kliczki, którą poparło ok. 13,9 proc. wyborców, natomiast na czwartym miejscu Komunistyczna Partia Ukrainy z 13,5 proc. głosów. Do parlamentu dostała się także nacjonalistyczna partia Wolność – 10,3 proc. Frekwencja wyniosła 58 proc. i była najniższa w historii niepodległej Ukrainy².

Członkowie misji obserwacyjnej OBWE na Ukrainie podczas poniedziałkowej konferencji prasowej sformułowali wiele zastrzeżeń wobec prawidłowości procedury wyborczej, oceniając, że niektóre aspekty wyborów są krokiem wstecz w porównaniu z poprzednimi wyborami parlamentarnymi oraz prezydenckimi. Do największych uchybień zaliczyli nadużywanie swojej pozycji przez partię władzy, brak przejrzystości w finansowaniu poszczególnych partii i kandydatów, brak równego dostępu do mediów, wadliwy system formowania składu komisji wyborczych, uniemożliwienie kandydowania liderom opozycji oraz nieskuteczny tryb zgłaszania naruszeń praw wyborców. Samo głosowanie oceniono natomiast jako spokojne i przebiegające sprawnie³.

Wydaje się mało prawdopodobne, aby zwycięstwo rządzącej Partii Regionów (PR) zostało nad Dnieprem podważone, gdyż jej przewaga w głosowaniu na listy partyjne jest nazbyt wyraźna. Poza tym bardzo dobry wynik zanotowali sprzymierzeni z PR komuniści. Należy się spodziewać, że PR zwycięży również w okręgach jednomandatowych (pochodzić z nich będzie połowa deputowanych do Rady Najwyższej). W efekcie prezydent Wiktor Janukowycz otrzyma dużą swobodę w konstruowaniu rządu. Potencjał do zorganizowania ulicznych protestów przez opozycyjną Ojczyznę ogranicza dobry wynik partii kanalizujących protest – Uderzenia Witalija Kliczki i Komunistycznej Partii Ukrainy.

Najwięcej zaniepokojenia na Zachodzie wywołuje jednak nie wynik głosowania, a wątpliwości co do demokratycznego charakteru procedury wyborczej. Jeszcze przed wyborami wiele sceptycyzmu w tej kwestii wyraziły wysoki przedstawiciel UE do spraw polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Catherine Ashton i sekretarz stanu USA Hillary Clinton we wspólnym artykule opublikowanym na łamach „The New York Times”⁴. Nie ulega wątpliwości, że „pomarańczowa” opozycja nie miała równych szans ze względu na uwięzienie jej liderów i ograniczony dostęp do środków masowego przekazu. Niezależni obserwatorzy mówią o kupowaniu głosów, wydłużeniu terminu głosowania, głosowaniach poza lokalami wyborczymi, kursujących autobusach z „wyborcami” itp. Eksperci zauważają jednak, że niezależnie od nieprawidłowości wyborczych, oficjalne wyniki oddają w przybliżeniu układ sił politycznych na Ukrainie.

Rozpatrując toczące się nad Dnieprem wybory w kontekście strategicznym, należy stwierdzić, że nie przesądzą one o zasadniczym kierunku procesu

transformacji Ukrainy. Istotne jest to, że Partia Regionów nie będzie miała liczby mandatów koniecznych do zmiany konstytucji.

Wizyta sekretarza Rady Bezpieczeństwa Narodowego Mongolii

28-29 października 2012 r. na zaproszenie szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego Stanisława Kozieja wizytę w Polsce złożył sekretarz Rady Bezpieczeństwa Narodowego Mongolii Cagaandarijn Enchtuwszyn. Ministrowie S. Koziej i C. Enchtuwszyn podpisali memorandum o współpracy BBN i Sekretariatu Rady Bezpieczeństwa Narodowego Mongolii. Przewiduje ono m.in. prowadzenie konsultacji między obiema instytucjami oraz określa ich zakres tematyczny⁵.

W trakcie rozmów szef BBN S. Koziej podkreślił sukcesy Mongolii w ostatnich latach: dobrze funkcjonujący system demokratyczny oraz kilkunastoprocentowy wzrost gospodarczy. Zwrócił też uwagę, że osiągnięcia te udało się zrealizować w trudnym otoczeniu strategicznym. Mongolia, granicząca z Rosją i Chinami, określa swoją strategię jako „poszukiwanie trzeciego sąsiada” (patrz Koncepcja Bezpieczeństwa Narodowego Mongolii z 2010 r.) i w jej ramach stara się aktywnie rozwijać relacje z państwami UE i NATO. W wymiarze bezpieczeństwa elementem realizacji tej strategii jest udział sił mongolskich w misjach stabilizacyjnych pod egidą ONZ i NATO oraz w tzw. koalicji chętnych. W marcu 2012 r. Mongolia jako pierwsze państwo partnerskie podpisała Indywidualny Program Partnerstwa i Współpracy z NATO.

Wizyta w Warszawie delegacji mongolskiej, w skład której weszli wysocy rangą urzędnicy resortu obrony i innych agend odpowiadających za bezpieczeństwo, stanowiła wartościową okazję do wzmocnienia kontaktów obu państw m.in. w zakresie współpracy wojskowej. Na wyróżnienie w tej ostatniej dziedzinie zasługują wspólna realizacja zadań w Iraku w połowie pierwszej dekady XXI w., kiedy to kontyngent mongolski wchodził w skład Wielonarodowej Dywizji Centrum-Południe, którą dowodziła Polska, współpraca wyższych szkół wojskowych oraz perspektywy współpracy w procesie modernizacji Mongolskich Sił Zbrojnych.

Przedmiotem rozmów w siedzibie BBN były także kwestie bezpieczeństwa regionalnego, w tym zagrożeń dla Azji Środkowej w kontekście zakończenia misji ISAF w 2014 r. i aktywizacji ruchów ekstremistycznych w tym regionie.

Ministrowie S. Koziej i C. Enchtuwszyn wymienili także opinie na temat planowania strategicznego. Szef BBN podzielił się doświadczeniami, które wynikają z zakończonego w sierpniu 2012 r. Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego.

Pierwsze czytanie prezydenckiego projektu ustawy o zmianie ustawy o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej

23 października 2012 r. sejmowa komisja obrony narodowej rozpatrzyła w pierwszym czytaniu opracowany z inicjatywy prezydenta Bronisława Komorowskiego projekt ustawy o zmianie ustawy o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Uzasadnienie do projektu, w imieniu prezydenta Bronisława Komorowskiego, przedstawił szef BBN Stanisław Koziej. W swoim wystąpieniu przedstawił on postom zasadniczy cel rozpatrywanego projektu, którym jest ustanowienie mechanizmu gwarantującego w perspektywie wieloletniej stabilność finansowania modernizacji systemu obrony powietrznej, w tym budowy obrony przeciwrakietowej. W tym kontekście szef BBN przywołał określone w postanowieniu prezydenta z 8 listopada 2011 r. główne kierunki rozwoju Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej i ich przygotowań do obrony państwa na lata 2013–2022, w których wyposażenie Wojska Polskiego w zdolności do obrony powietrznej i przeciwrakietowej ma znaczenie priorytetowe. Wskazując na konieczność posiadania tego rodzaju uzbrojenia, zarówno dla potrzeb bezpieczeństwa narodowego, jak i działań w ramach NATO, szef BBN odniósł się do uwarunkowań finansowych projektu.

24 października powołana została podkomisja nadzwyczajna do rozpatrzenia projektu, której przewodniczącym została wybrana Jadwiga Zakrzewska.

W kwestii uwarunkowań finansowych modernizacji systemu obrony powietrznej należy podkreślić, że nie spodziewana wysokość kosztów, ale fakt uznania projektu za priorytet powoduje konieczność wprowadzenia zewnętrznego – w stosunku do planów budżetowych MON – ustawowego mechanizmu gwarantującego stabilne finansowanie tego przedsięwzięcia w perspektywie wieloletniej.

Żywa dyskusja oraz charakter zgłaszanych przez posłów w trakcie posiedzenia komisji uwag mogą świadczyć, że postulat modernizacji systemu obrony powietrznej – niezależnie od różnicy zdań w kwestiach szczegółowych – spotkał się z dużym zainteresowaniem z ich strony. Posłowie podzielili pogląd o konieczności wyposażenia sił zbrojnych w odpowiadający aktualnym potrzebom system obrony przeciwrakietowej, zgadzając się na przyjęcie ustawowych gwarancji finansowych dla przeprowadzenia tego procesu. Rozważano przy tym możliwości zawarcia w projektowanym mechanizmie finansowania dodatkowych elementów „zabezpieczających”, umożliwiających skuteczną realizację programu w razie ewentualnego spadku planowanego wzrostu PKB lub niewykorzystania wszystkich środków w danym roku budżetowym.

Włączenie mechanizmu finansowania bezpośrednio do ustawy modernizacyjnej wydaje się być konieczne, zwłaszcza wobec dużych potrzeb

BEZPIECZEŃSTWO MILITARNE

modernizacyjnych w wielu obszarach funkcjonowania sił zbrojnych i możliwych „konfliktów interesów”. Przy zakładanym 10-letnim okresie budowy tego systemu, proponowane rozwiązanie ma szansę zagwarantować stabilną realizację programu. Nie bez znaczenia pozostają także perspektywy, jakie planowany system stworzy dla przedsiębiorców skupionych w krajowym sektorze przemysłu obronnego, ich kooperantów oraz podmiotów działających w obszarze badań i rozwoju.

WYSTĄPIENIA SZEFA BBN:

- Referat szefa BBN na konferencji „Zagrożenia globalne barierami rozwoju” – Identyfikacja zagrożeń globalnych.

Przypisy:

¹ cy2012.eu, 30 października 2012 r.

² IAR, 31 października 2012 r.

³ OBWE, 29 października 2012 r.

⁴ International Herald Tribune, 24 października 2012 r.

⁵ BBN, 29 października 2012 r.